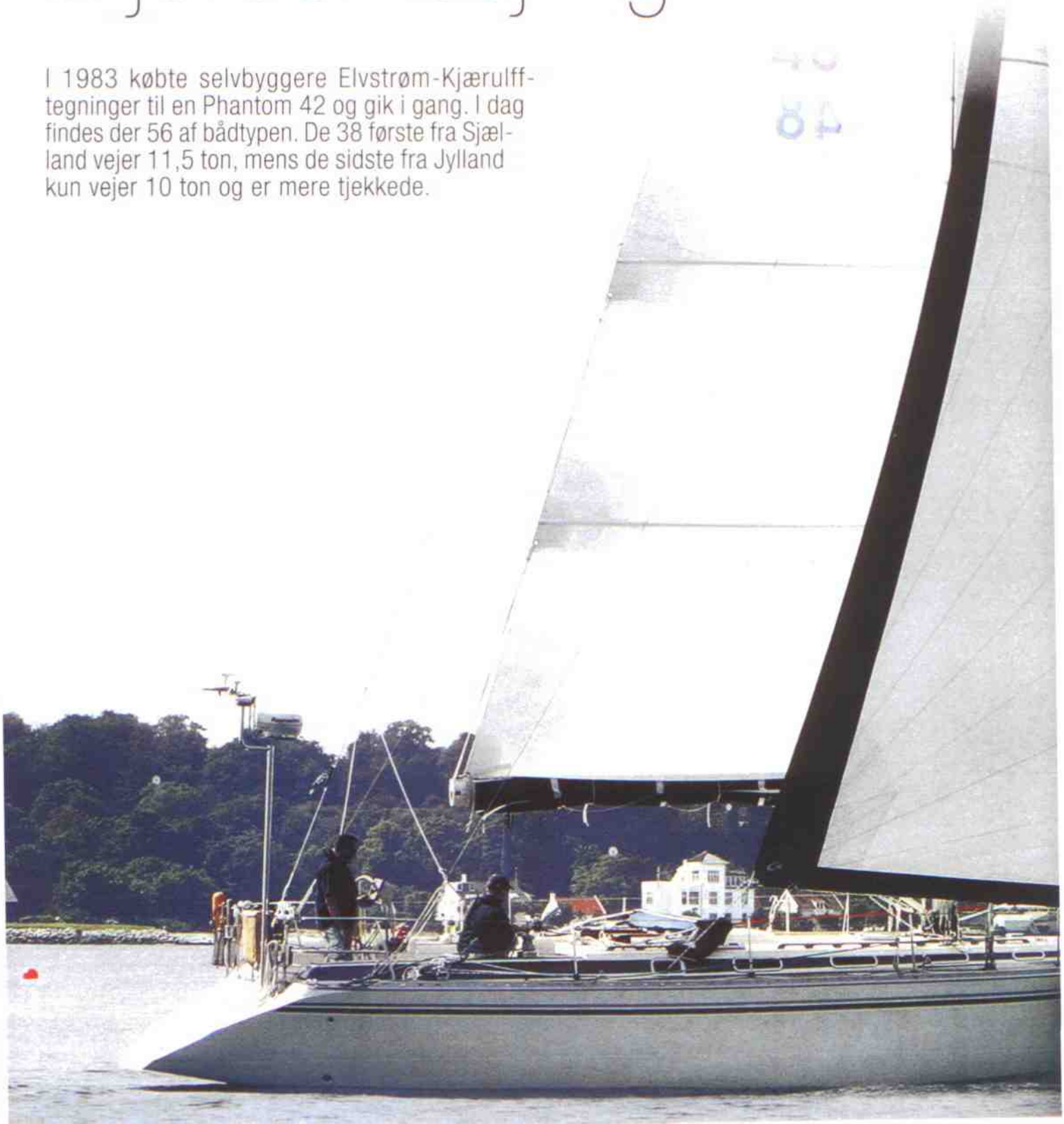
Phantom 42

Den **solide** selvbygger til jordomsejling

I 1983 købte selvbyggere Elvstrøm-Kjærulff-tegninger til en Phantom 42 og gik i gang. I dag findes der 56 af bådtypen. De 38 første fra Sjælland vejer 11,5 ton, mens de sidste fra Jylland kun vejer 10 ton og er mere tjekkede.

I 1983 kaldte man det i sejlerkredse for Danmarks mest seriøse selvbyggerprojekt. Byggeriet gik i gang efter 22 skippere sagde ja på Rudersdal kro i foråret 1982, til at bygge hver en Phantom 42. Det var skibsfører Preben Jensen, der tog initiativet til at få designbureauet Elvstrøm-Kjærulff til at tegne. Formene kom fra Granada Yachts og apteringsdelene blev leveret fra Gesten bådaptering. Byggeriet af bådene foregik i en lille landsby vest for København, Herringsløse. Der blev ansat en leder af projektet og en bådebygger til at rådgive omkring glasfiber og polyesterstøbningen. Bådebyggeren overvågede nøje støberiet for at båden kunne godkendes af Norske Veritas typecertificat. Initiativtageren Preben Jensen troede man kunne støbe bådene for 270.000 kr., men de fleste både kom op på over det dobbelte. Skibsingeniør Per Reimer fra Rungsted Havn, vi mødte under Phantom-træf i Niva, fortalte at hans egen, nummer tre i Danmark, blev langt dyrere - og tungere end beregnet.

"Min egen båd stod mig i over 600.000 kr. Og det bragte mange af projekterne i økonomiske vanskeligheder. Vi sikrede hinanden ved at stille bankgarantier for byggeudgifterne. I starten fik hver bådejer 10 dage til at støbe båd og dæk med fem mand, indtil det næste hold mødte op. På et tidspunkt var der 100 mand gående og bygge på Phantom 42'eren. Så vi var næsten det største værft dengang. Efter der var monteret køl og ror og dæksbeslag, fik mange transporteret bådene til havne, industrigrunde og baghaver, hvor der kunne monteres aptering og andet færdigt," siger den nu 65-årige sejler, da vi møder ham om bord på Joker 5. Per Reimer var til sit 20. Phantom 42-træf. Værftet vest for København nåede at støbe 38 både. Disse både kaldes i dag for Sjællands-modellen.

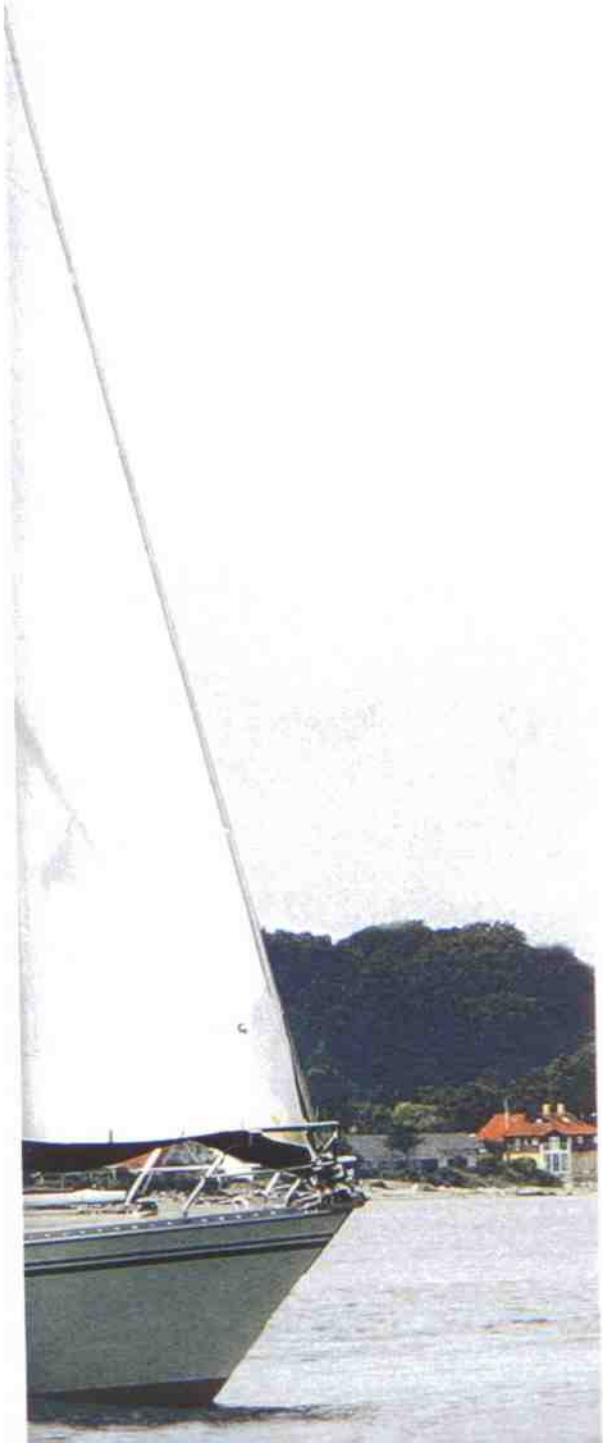
"Byggeriet af Phantom 42 var utrolig hårdt, men en fantastisk oplevelse, men jeg gør det ikke igen," siger Per Reimer, der tit bruger båden til singlehand-sejlads.

"Båden sejler syv knob på kryds. Den er bedst i mellemluft. I hård luft sejler den godt kun for genuaen," siger han.

18 lettere Jyllands-modeller

Fem år efter i 1988 blev yderligere 18 Phantom 42'ere produceret i Horsens, og de fleste blev monteret med den danske John Mast, hvor de første 38 primært var udstyret med en svensk Seldén Mast. Det var Kaj Nielsen fra AN-Marine i Marselisborg, der dengang stod i spidsen. De 18 såkaldte Jyllands-modeller blev i højere grad lavet efter Elvstrøm-Kjærulffs faktiske forskrifter, hvor vægten var sat til omkring ni ton. Michael Koppelhus fra Helsingør købte i 2002 en båd fra dengang, nummer 48. Han betalte 950.000 kr. for båden.

"Jyllands-bådene kom helt ned og veje 10 ton, det var 1,5 ton mindre end Sjællands-bådene. Der blev brugt mindre glasfiber under støbningen i Horsens. ›

En Phantom 42 har en flot, flad overbygning. Her Miamaja, i den hurtige Jyllands-model, der vejer mindre end Sjællands-modellen. Båden har også fået en større hæk.

Og samtidig lavede man kølen i bly. Det gjorde at kølen vejede 400 kg mere end på Sjællands-båden. Kølprocenten steg således helt op til 45 procent, hvilket gør at båden er stiv og sikker at sejle. Roret blev også flyttet længere tilbage, hvilket gav bedre styring. Og topvantene blev rykket længere ind i båden, så man kunne gå højere til vinden," siger Michael Koppelhus, vi møder i cockpittet med konen Lene Arentoft.

Michael, hvordan sejler Phantom 42'eren?

"Den sejler fantastisk stabilt også i hård luft, den er kursstabil, og tyngden gør, at den er behagelig i søen med store rolige bevægelser. Det er en rigtigt hårdtvejrsbåd, i hvert fald Jyllands-bådene, hvor kølprocenten er høj. Om læ er den perfekt indrettet med plads til at 10 mennesker kan sove i båden, men der skal ikke være ti til at sejle den," siger Michael Koppelhus og griner. Han havde netop sejlet tomands-sejladsen Watski2Star med 6 Meter-sejleren Jørgen Jensen.

"Ja, Phantom 42'eren kan godt bruges til kapsejlads også, men der er ikke mange, som gør det," siger den 52-årige sejler. Bådens DH-mål kan dog godt være svær at sejle hjem.

"Den er selvfølgelig lidt mørk om læ i forhold til nye både med den mørke mahogni i apteringen, men der er to kahytter agter og en foran. Båden er efterspurgt af

Michael Koppelhus, klubbens webmaster i sin båd Miamaja, ses her med konen Lene Arntoft. "Vi kan sove ti hernede, der er tre kahytter plus salonen," siger Helsingør-sejleren i båden fra 1988.

Michael Koppelhus og Lene Arntoft fra Helsingør i deres båd "Miamaja" fra 1988, DEN 48, der blev handlet for 950.000 kr. i 2002, og er en af de dyreste Phantom 42'ere, der findes.

Per Reimer i sin Sjællands-model nr. tre på 11,5 ton. Båden kostede 600.000 kr. at bygge i 1983. Her er han i Nivå til sit 20. Phantomtræf. "Båden er også perfekt til børnebørnene. De kan ikke splitte den ad," siger han.

Cockpittet er dybt, men ikke særligt stort. Det egner sig til jordomsejling, hvor der ikke må komme for meget vand i cockpittet. Flere Phantom 42'ere har sejlet Jorden rundt.

Lars Steenholdts DEN-52 fra Køge Bugt er den seneste båd, der er apteret. Og det har han gjort godt. Her ses hans søn. Bemærk den flotte teakmontering.

folk, som vil sejle langt. Lige nu (efteråret 2006) er en Phantom 42 til salg for 850.000 kr., en Jyllands-model. Den har lige været hele Jorden rundt. Der findes også mange Phantom 42'ere i Caribien. Og i Sverige og Holland findes også et par enkelte både."

Hvad bruger I jeres årlige Phantom-træf til?

"Vi udveksler ideer og spiller petan," siger Michael Koppelhus, "men for tiden taler vi meget om hvordan man får lavet bovpropel, det er der tre som allerede har."

Da Phantom 42 blev tegnet var det med udgangspunkt i Vision 46.

Her Ole Mogens til højre, der plejer spil med sin gast under Phantom 42-træf i Nivå.

Designeren om Phantom 42:

Vision 46 var forbilledet

Ulf Røgeberg, skibskontruktør fra Gentofte, fortæller om Phantom 42'eren:

"Da Jan Kjærulff og jeg tegnede båden i 1982 var det med udgangspunkt i Vision 46, der også var forbillede for Bianca 111. Phantom 42 er også i dag moderat slank med en smal vandlinje og spidst forskib. Det er en pæn og ganske velsejlende båd med en konventionel finnekøl med et frithængende ror. Den var bestemt hot i 1983, specielt i forhold til de bredere IOR-både på den tid," siger Ulf Røgeberg.

Om den lave kahyt siger han: "Vi lavede et højt fribord og dermed en moderat lav overbygning, så der lige var ståhøjde. Cockpittet er ikke stort, det passer hvis båden skal på jordomsejling, hvor det kan fyldes med vand."

Om de alt for mange kilo glasfiber i de første 38 Phantom 42'ere, siger Røgeberg: "Alle bådene er jo næsten forskellige, nogle var nødt til at forlænge deres både, da den ellers stod på bagdelen. Men jeg kan huske da idémanden Preben Jensen kom til os og bad om tegninger til båden. Projektet blev jo noget dyrere end man havde regnet med, bl.a. fordi Preben købte dyre Maxwell-spil i New Zealand."

Phantom 42

Design: **Elvstrøm/Kjærulff.**

Længde/vandlinje/bredde/dybgang:	12,8/10,0/3,5/2,1	m
Vægt: Sjællands-/Jyllands-model	11,5/10	t
Kølvægt: Sjællands-/Jyllands-model	4,1/4,5	t
Mastehøjde over vand:	19,5	m
Storsejl/fok (120%)/spiler:	42/43,6/150	kvm
Brugtpris:	fra 400.000 - 950.000	kr.

Phantom 42 klub: **www.phantom42.dk**